

ما از عدالت سهمی داریم
سازمان حقوق بشر ایران

سال سوم شماره ۷۸

۱۰ اردیبهشت ۱۳۹۷ / ۳۰ اپریل ۲۰۱۸

حقوق ما

ختنه پسران و حقوق کودک

ما از عدالت سهمی داریم

دو هفته نامه الکترونیکی تخصصی حقوق بشر

صاحب امتیاز و مدیر مسئول: سازمان حقوق بشر ایران/ محمود امیری مقدم

سر دبیر این شماره: کامبیز غفوری

تحریریه: فیروزه رمضان زاده، میلاد عیسی پور، بهداد بردبار، بهروز جاوید تهرانی

مشاور حقوقی: نقی محمودی

صفحه بندی: ماهور خوش قدم

تماس با مجله: mail@iranhr.net

حقوق ما در ویرایش مطالب آزاد است

یادداشت هایی که از روزنامه نگاران و اشخاص دریافت می شود نظر شخصی آنان است و دیدگاه مجله حقوق ما نیست

حقوق کودک، ختنه پسران و عوارض احتمالی آن

اشکوری: فقها در مورد فلسفه وجوب ختنه توضیح دهند

سیف زاده: ختنه پسران را می توان با عمل

جراحی زیبایی مقایسه کرد

اگر کوچکترین خطایی در ختنه صورت بگیرد،

قابل برگشت نیست

تسلط شرعی پدر بر کودک، مانع تصویب قوانین

ضد ختنه کودکان در ایران

شاهین صادق زاده میلانی: ممنوعیت ختنه به

مسلوب الاختیار کردن والدین می انجامد

ختنه چه خوب چه بد، به جای کودکان مان تصمیم نگیریم

حقوق کودک، ختنه پسران و عوارض احتمالی آن

کامربز غفوری

ختنه دختران، به‌درستی تحت عنوان ناقص‌سازی اندام جنسی معرفی شده و روز ششم فوریه در تقویم‌های جهانی با عنوان «روز بین‌المللی عدم هرگونه مدارا با مثله‌کردن جنسی زنان» تعیین شده است. [۱] لیکن شاید لابی قدرتمند و سیطره دو دین ذی‌نفوذ ابراهیمی و تبلیغ «بهداشتی‌بودن» ختنه مردان از سوی مدافعان این عمل، باعث شده تا به ختنه پسران کمتر توجه شود. ممکن است علم پزشکی نتواند جمع‌بندی قاطعی بر مفید یا غیر مفید بودن ختنه مردان برای سلامت آن‌ها ارائه دهد اما دست‌کم نکات زیر را می‌توان در باب ضررهای ناقص‌سازی اندام تناسلی مردان برشمرد:

۱. در عمل ختنه مردان، بخشی از آلت تناسلی برداشته می‌شود که پر از عصب‌های حسی است که به آن **rigged band** می‌گویند. این امر احتمالاً باعث می‌شود مردان ختنه‌شده هرگز نتوانند بخشی از لذت جنسی را تجربه کنند که ختنه‌نشدگان درک می‌کنند. به ویژه آن‌که بخش داخلی پیش‌پوست یا **foreskin** حساس‌تر از بخش بیرونی آن است و اندکی با پوست سایر نقاط آلت تناسلی تفاوت دارد. [۲]

۲. حشفه، **Glans** یا سر آلت تناسلی مردان، در حالت طبیعی قسمتی است که باید درون یک پوشش قرار داشته باشد و تنها در حالت نعوذ و برانگیختگی جنسی به طور کامل از غلاف خود خارج می‌شود. بنابراین سطح آن کراتینیزه نیست و درجه‌ای از رطوبت را دارد. ختنه، این بخش را تبدیل به اندامی «بیرونی» می‌کند و در معرض سایش مدام با لباس قرار می‌دهد. بدین ترتیب، نه تنها سطح رطوبت کاهش می‌یابد، بلکه حشفه زمخت و کراتینیزه می‌شود و بخشی از حساسیت و کارایی خود را از دست می‌دهد. گروهی از محققان در سال ۲۰۰۶ نشان دادند که حشفه مردان ختنه‌شده از حساسیت کمتری نسبت به مردان سالم برخوردار است. [۳]

۳. این لذت جنسی تنها منحصر به مردان نیست. برخی مطالعات نشان می‌دهند که بر کیفیت و راحتی در سکس برای زنان نیز

تأثیرگذار است و ختنه‌نشدن شریک جنسی، احتمال رسیدن به ارگاسم یک‌باره و چندباره را در زنان بیشتر می‌کند. [۴] به نظر می‌رسد حتی حکماء متقدم یهود نیز این امر را تأکید کرده بودند. [۵]

۴. به دلیل عدم مطالعات کافی، مشخص نیست که اثر ختنه بر نارسایی‌های جنسی، نارضایتی‌های جنسی و مشکلات روحی ناشی از یک آمیزش ناکامل، چه می‌تواند باشد. تحقیق‌های پراکنده که چندان هم نمی‌توان به آن‌ها استناد کرد، گهگاه نشانگر مواردی چون درصد بالاتر مشکل انزال زودرس مردان ختنه‌شده نسبت به ختنه‌نشدگان است. [۶] بدیهی است مردانی که در کودکی و پیش از رسیدن به سن آمیزش جنسی ختنه شده باشند، نمی‌توانند تفاوتی میان آلت سالم و ناقص درک کنند، لیکن برخی از افرادی که در بزرگسالی ختنه شده‌اند، از کاهش حساسیت اندام جنسی‌شان خبر داده‌اند. [۷]

طرفه این‌جاست که در اواخر قرن نوزدهم، ختنه در برخی کشورهای غربی برای کاهش میل جنسی و «درمان [۱]» مردانی که خودارضایی می‌کردند، به کار گرفته می‌شد. این مکانیسم، دقیقاً شبیه به ختنه دختران در برخی کشورهای جهان با توجیه کنترل میل جنسی آنان و کاهش امکان «فساد!»‌شان است.

بدیهی است که این مباحث نیاز به تحقیق دقیق‌تر و بیشتری دارند. ۵. با توجه به این‌که ختنه به نوعی عمل بی‌بازگشت است، یعنی یک کودک هرگز نخواهد توانست در سن بلوغ حس آن عصب‌های قطع شده را با جراحی بازگرداند، می‌توان برای تضمین حقوق انسان‌ها، جلوی آن ایستاد و با غیرقانونی کردن ختنه کودکان، از ناقص‌سازی آنان تا رسیدن به سن بلوغ و قدرت تصمیم‌گیری، جلوگیری کرد.

البته پیشاپیش روشن است که با توجه به قدرت زورمدار دین و سنت، رسیدن به آن نقطه کار بسیار دشواری است.

چرا ختنه می‌تواند یک سنت کور تلقی شود؟

قدیمی‌ترین سند ثبت شده در مورد ختنه مردان، به مصر باستان

بازمی‌گردد. [۸] اما این عمل پس از آن شیوع یافت که ابراهیم آن را برای تمایز از سایرین برای قوم خود تجویز کرد و گفت این عهد و پیمانی است که با خداوند بسته است تا «هر مردی در اطراف او ختنه شود». [۹]

می‌دانیم که یهودیت از مادر منتقل می‌شود و تا پیش از ظهور اسلام، یکی از نشانه‌هایی که زن یهودی می‌توانست با یک مرد ازدواج کند و مطمئن باشد که او نیز از بنی اسرائیل است، ختنه‌بودن آلت تناسلی مرد بود. در واقع، این نشانی بود از هم‌نژادی.

موزز (موسی) مامونیدس، پزشک و خاخام یهودی قرن دوازدهم، می‌نویسد که مردان یهودی باید «نشانی بر بدن داشته باشند که آن‌را متحد سازد و از کسانی که به آنان تعلق ندارند، متمایز کند. به نوعی که مرد غریبه نتواند ادعا کند که یکی از آنان است... این مانند داغ گذاشتن بر بازو یا زخم بر پا نیست، کاری بسیار بسیار سخت‌تر است.» [۱۰]

او سه دلیل برای این امر می‌آورد که ختنه طبق آئین یهود بایستی در کودکی انجام شود: «خنست، آن‌که اگر بگذاریم او بزرگ شود، ممکن است تن به چنین کاری ندهد. دوم آن‌که کودک همسان یک مرد بزرگسال درد نمی‌کشد زیرا پوست او هنوز نرم است و قدرت تصورش ضعیف؛ اما بزرگسال پیش از عمل می‌تواند آن‌را تصور کند و عذاب بکشد.» اما سومین دلیلی که این خاخام برمی‌شمارد، پررنگ‌تر است. او می‌گوید از آن‌جا که عشق پدر و مادر با بزرگ‌تر شدن فرزند بیشتر می‌شود، برای آنان سخت‌تر است که کودک‌شان را به فرض در دو یا سه‌سالگی ختنه کنند. هم‌او معترف است که ختنه میل جنسی را هم در مرد و هم در زن کاهش می‌دهد. این بدان معناست که ختنه در یهودیت نه به دلایل بهداشتی، بلکه صرفاً با دلایل نژادی و دینی تجویز شده است.

اسلام اما مانند بسیاری دیگر از سنن یهود، ختنه را نیز برداشت و با فراگیر شدن این دین، مناطق دیگری در خاورمیانه، آسیا و آفریقا که پیشتر در آن‌ها ختنه مرسوم نبود، این عمل را به عنوان بخشی از سنت و تعلیمات دینی انجام دادند. امروزه، بیشترین مردان ختنه‌شده در جهان را مسلمانان تشکیل می‌دهند. شاید پیش از اسلام نیز با توجه به وجود طایفه‌های یهودی در حجاز، این عمل کمابیش در میان اعراب انجام می‌شده، اما پس از اسلام به عنوان بخشی از سنن این دین درآمده است.

در واقع، یک رسم که به روایت تورات پیمانی میان ابراهیم و خدایش بود، به طور خودکار باعث شد تا حدود یک سوم تا یک چهارم از مردان در جهان، امروزه بخشی از آلت تناسلی خود را از دست داده باشند، بدون آن‌که دلایلش را بدانند یا در این تصمیم کوچک‌ترین مشارکتی داشته باشند.

ختنه کودکان پسر و طرح آن در مجله حقوق ما

زمانی که به عنوان سردبیر شماره ۷۸ مجله حقوق ما تصمیم گرفتم تا این موضوع را در چارچوب حمایت از حقوق کودکان مطرح کنم،

حدس می‌زدم که همکارانم کار دشواری پیش رو خواهند داشت. این حدس زمانی به یقین تبدیل شد که بخش مهمی از وکلا و حقوق‌دانان به دلایلی معقول و قابل درک، مانند آن‌که این بحث پیشینه حقوقی چندانی در ایران ندارد و به ابعاد آن آگاه نیستند، از اظهارنظر خودداری کردند و برخی نیز به حساسیت‌های دینی و مذهبی اشاره کردند.

به موازات ابراز قدردانی و سپاس بسیار از حقوق‌دانان و صاحب‌نظرانی که در تهیه این مقاله همکاری کردند، معترفیم که مجله نتوانسته آن‌چنان که شایسته است، به ابعاد قضیه بپردازد و حق مطلب را ادا کند. امیدواریم این شماره آغازی باشد برای تشکیل یک بحث جدی علمی، حقوق بشری و حتی فقهی و در کنار آن پدر و مادران جوان را پیش از آن‌که تصمیم به ختنه‌کردن کودک‌شان بگیرند، با ابعاد قضیه آشنا کند.

منابع:

- http://www.un.org/en/events/femalegenitalmutilationday/
- COLD C.J and TAYLOR J.R, The prepuce, British Journal of Urology, Volume 83, Suppl. 1: Pages 44-34, January 1999. https://goo.gl/De4VBC
- Sorrells Morris, Synder James, Reiss Mark, Eden Christopher, Milos Marilyn, Wilcox Norma, Van Howe Robert. Fine-touch pressure thresholds in the adult penis. BJU International Journal, Volume 99: Pages 869-864, April 2007. https://goo.gl/7LryCF
- O»HARA K and O»HARA J. The effect of male circumcision on the sexual enjoyment of the female partner. BJU International Journal, Volume 83, Supplement 1, Pages 84-79, January 1999 ,1. https://goo.gl/ciHiGc
- THE GUIDE OF THE PERPLEXED by Moses Maimonides, translated by Shlomo Pines. University of Chicago, 1963. https://goo.gl/2kHxVu
- Richardson D1, Goldmeier D. Premature ejaculation--does country of origin tell us anything about etiology?. J Sex Med. 2005 Jul; 12-508:(4)2.
- Money John and Davison Jackie. Adult Penile Circumcision: Erotosexual and Cosmetic Sequelae. The Journal of Sex Research, Volume 19, Number 3: Pages 292-289, August 1983.
- Male circumcision, Global trends and determinants of prevalence, safety and acceptability. UNAIDS and WHO. http://www.unaids.org/sites/default/files/media_asset/jc1360_male_circumcision_en_0.pdf
- Genesis 17:10 http://biblehub.com/genesis/10-17.htm
- THE GUIDE OF THE PERPLEXED by Moses Maimonides, translated by Shlomo Pines. University of Chicago, 1963. https://goo.gl/2kHxVu

اشکوری: فقہا در مورد فلسفه وجوب ختنه توضیح دهند

چرا ختنه باید یک سنت جاودانه باشد؟

فیروزه رمضان زاده

به تعبیر حسن یوسفی اشکوری، پژوهشگر دینی ساکن آلمان، ختنه به معنای بریدن نوک پوست آلت تناسلی مردان است که در اصطلاح فقه به آن پوست «حشفه» گفته می‌شود و در فقه اندازه مشخصی برای اندازه این برش مشخص نشده است. این پژوهشگر دینی به منابع تاریخی ثبت شده برای انجام عمل ختنه اشاره می‌کند و به حقوق ما می‌گوید: «تا جایی که منابع تاریخی گواهی می‌دهند، اغلب جوامع باستان نظیر مصریان باستان سنت ختنه را به ویژه برای پسران به اشکال مختلف انجام می‌دادند، همچنین در کتاب مقدس یهودیان هم به این مساله اشاره و در آن تصریح شده که حضرت ابراهیم در ۹۹ سالگی ختنه شده است.»

اشکوری تأکید می‌کند: «به احتمال بسیار قوی این روایت از اساطیر مذهبی است چون مشخص نیست حضرت ابراهیم چقدر عمر داشته و چرا در ۹۹ سالگی ختنه شده؟ مگر این که بگوییم در ۹۹ سالگی به پیامبری رسیده و بعد در سنت دینی او گفته شده که باید ختنه شود، البته در احادیث اسلامی گفته شده که ابراهیم در ۸۰ سالگی ختنه شده است.»

اشکوری در مورد منابع تفسیری سنت ختنه می‌گوید: «هیچ سند و مدرک دقیقی در دست نیست که در چه زمانی ختنه به اسلام وارد شده چون در قرآن، هیچ اشاره‌ای به مساله سنت ختنه نشده؛ چه در مورد پسران و چه در مورد دختران. ولی اگر مبنا روایات باشد، روایاتی در مورد تأیید سنت ختنه وجود دارند.»

به گفته اشکوری؛ مفسرین، فقها و محدثان به چند آیه از قرآن اشاره می‌کنند که مسلمانان را دعوت کرده اند که از ابراهیم و

سنت او پیروی کنند، مفسرین و محدثین استنباط کرده‌اند که چون در سنت ابراهیم ختنه بوده، در سنت اسلامی هم باید سنت ختنه اجرا شود.» او به آیه ۱۲۳ سوره نحل اشاره می‌کند: «آن‌گاه بر تو وحی کردیم که در دعوت به خداپرستی آیین ابراهیم را دنبال کن که یکتا پرست بود و هرگز به خدای یکتا شرک نیاورد.» فقهای شیعه و اهل سنت برخی احادیث و منابع تفسیری چند آیه را مرتبط به موضوع ختنه دانسته‌اند. آنها به آیه ۱۲۴ سوره بقره، «مِلَّةَ اِبْرَاهِيْمَ حَنِيفًا» در آیه ۱۲۵ سوره نساء و «حنفاء» در آیه ۵ سوره بینه اشاره کرده‌اند.

پژوهشگر دینی ساکن آلمان در این مورد توضیح می‌دهد: «در دوران پیش از بعثت پیامبر، گروهی در حجاز بودند که به آنها «حنفا» گفته می‌شد. حنیف و حنفا چند بار در قرآن بکار رفته است. دین ابراهیم معروف به دین «حنیفی» تنها گروه یکتاپرست و خداپرستی بودند که در جامعه بت‌پرست حجاز وجود داشتند. براساس تحقیقات محققان غربی و اسلامی از کتاب‌های حنفا، یکی از سنت‌های آنان در زمان پیش از اسلام، سنت ختنه بوده است. بنابراین اگر این موضوع صحت داشته باشد، موید همین سنت یهودیان یا برخی از روایات اسلامی است که مطرح کرده‌اند که در سنت ابراهیم ختنه وجود داشته است. حنفا هم منسوب به ابراهیم هستند چون در قرآن دین ابراهیم به عنوان دین حنیف مطرح شده است.»

اشکوری به سابقه اجرای عمل ختنه در بین مسلمانان اشاره می‌کند: «در برخی از روایات آمده است که حضرت محمد وقتی به دنیا آمد، ختنه شده به دنیا آمد. بعدها در مورد روایات شیعه ادعا شد که امامان شیعه همه ختنه شده یا به تعبیری مختوم

از مادر زاده شدند که به نظر من همه این روایات، جزو اساطیر مذهبی و روایاتی هستند که برای فضیلت‌تراشی چه برای پیامبر و چه برای به خصوص امامان شیعه بعدها جعل و ساخته شده‌اند. من به دلایلی هیچ کدام از این روایات را مستند و قابل قبول نمی‌دانم و این که ابراهیم این سنت را داشته، دقیق نمی‌دانیم. تاریخی برای انجام این سنت نداریم و این که الزاما انجام هر کاری که ابراهیم در چند هزار سال پیش انجام داده، دلیل عقلی و نقلی نداریم که حتماً این کار انجام شود.»

به گفته یوسفی اشکوری، این احتمال وجود دارد که ختنه در بین مسلمانان از همان سنت یهودی گرفته شده باشد، یا مسلمانان الهام گرفته‌اند و یا خود پیامبر آن را امضا کرده باشد. می‌دانید که احکام اسلامی به دو دسته تأسیسی و امضایی یا انشایی و امضایی تقسیم‌بندی شده‌اند. احکام تأسیسی یا انشایی احکامی هستند که خود پیغمبر اسلام تأسیس کرده و در گذشته سابقه نداشته‌اند. احکام امضایی هم احکامی هستند که وجود داشته‌اند و پیغمبر پس از انجام اصلاحات، تغییرات و تحولاتی، آنها را تأیید کرده است. تقریباً تمام احکام شرعی اسلام حتی نماز و روزه و حج و بسیاری از قوانین کیفری مربوط به زنان در سنت پیش از اسلام و اعراب حجاز وجود داشته‌اند. اسلام در این موارد تغییرات و تحولاتی ایجاد کرد، بعضی‌ها را رد کرد و بیشتر این موارد را یا عیناً تأیید کرد یا با اصلاحیه‌ها و تبصره‌هایی تأیید کرد.»

اشکوری معتقد است: «در این چارچوب اگر به قضیه نگاه کنیم، به نظر می‌آید یکی از احکام امضایی اسلام همین موضوع ختنه است، در این مورد خلفای امامیه یعنی خلفای اثنی عشری عموماً این عمل را به عنوان یک واجب و از ضروریات اسلام می‌دانند و به اعتقاد آنها ختنه در جاهای مختلفی کاربرد دارد. مثلاً می‌گویند فردی که قصد مسلمان شدن دارد، ولو در ۱۰۰ سالگی، باید حتماً ختنه شود. اگر ختنه نشود اسلامش پذیرفته نیست، یا بعدها در مراسم حج و موقع طواف حتماً باید ختنه

شده باشد و شرط می‌کنند که امام جماعت اگر ختنه نشده باشد، نمی‌تواند امام جماعت باشد، یا حتی برخی از فقها گفته‌اند کسی که مختوم نیست نمی‌توان بر پیکر او نماز خواند؛ یعنی عملاً او را از دایره اسلام خارج می‌کنند.»

به گفته وی، در میان مذاهب اهل سنت، شافعیان هم نظیر شیعیان ختنه را واجب شرعی می‌دانند اما در میان اهل سنت، حنفی‌ها و مالکی‌ها ختنه را واجب نمی‌دانند بلکه مستحب می‌دانند. بنابراین در فقه اسلامی هم اجماعی در مورد واجب بودن ختنه وجود ندارد.»

اشکوری در این زمینه توضیح می‌دهد: «از نظر شرعی اثبات نشده است که ختنه مانند نماز و روزه و حج یا زکات، از واجبات اسلام است و از ناحیه پیغمبر اسلام به عنوان واجب شرعی تعیین شده است. ما هیچ دلیل قاطعی نداریم. فقط در برخی از روایات آمده که از جهات مختلف هم مخدوش هستند. به ویژه وقتی در قرآن آیه‌ای در مورد مساله وجوب ختنه وجود ندارد، راحت‌تر می‌توان به لحاظ شرعی وجوب انجام عمل ختنه را زیر سوال برد. بنابراین وقتی فقها ادعای وجوب شرعی انجام عمل ختنه را می‌کنند، اول باید بتوانند آن را ثابت کنند که جزو احکام اسلام است و پیامبر اسلام آن را وضع کرده است.»

او در ادامه توضیح می‌دهد: «در روایات آمده است که حضرت محمد وقتی به دنیا آمد، توسط عبدالمطلب ختنه شد؛ براساس سنت یهودی یا سنت حنفا و بعدها هم خود پیامبر این عمل را به عنوان یک سنت پذیرفت. حالا به فرض که این عمل یک سنت اسلامی بوده باشد ولی چرا باید یک سنت جاودانه باشد؟ آیا بناست مسلمانان تا روز قیامت این سنت را انجام دهند؟ که البته این پرسش در مورد بسیاری از قوانین اسلامی نظیر حدود و دیات و قوانین جزایی و اجتماعی هم مطرح است.»

اشکوری به نظریه «مقاصد الشریعه» در فتاوای اهل سنت اشاره می‌کند: «بر اساس نظریه مقاصد الشریعه که بسیاری از علمای اهل سنت و برخی از علمای شیعه هم آن را باور دارند، هر حکم شرعی یک فلسفه و هدفی دارد، هدف از این کار که گفته شده پسران یا دختران‌تان را ختنه کنید چه بوده است؟ پرسشی که امروز باید فقها به خصوص فقهای عقل‌گرا یا فقهایی که تصور می‌کنند اسلام دین عقل و خرد و علم است، باید به آن جواب بدهند. باید نشان دهند که فلسفه واجب شرعی بودن ختنه چیست؟ با انجام این عمل به چه هدفی می‌رسیم؟ چه فلسفه‌ای پشت آن بوده است؟»

او در ادامه توضیح می‌دهد: «برخی‌ها برای مدلل کردن و علمی جلوه دادن عمل ختنه، ده‌ها دلیل علمی و تجربی آورده‌اند که ختنه از ایدز جلوگیری می‌کند، لذت جنسی را بیشتر می‌کند و ده‌ها دلیل دیگر؛ هر چند برخی از تحقیقات علمی هم عکس

این موضوعات را ثابت کرده‌اند. »

به گفته اشکوری؛ اگر بنا باشد که به لحاظ علمی و تجربی وارد فلسفه شویم، راه باز می‌شود برای تجارب مختلف و این جاست که من حرف آخر را می‌زنم. فرض براین که ختنه یک حکم شرعی هم باشد، با توجه به این که در قرآن هم به آن اشاره‌ای نشده، معتقدم به عنوان یک حکم شرعی قابل اثبات نیست. یعنی از نظر مستندات امروز این عمل اثبات شده نیست و این موضوع را فقها باید ثابت کنند.»

جاودانه نبودن حکم شرعی عمل ختنه نکته دومی است که

پزشکی، جنبه روانشناختی این موضوع هم باید بررسی شود. روانشناسان هم باید بگویند آیا این عمل بعدها آثار منفی در مردان ایجاد می‌کند یا خیر؟ تا جایی که من اطلاع دارم در مورد ختنه زنان تحقیقات زیادی انجام شده است. این عمل نه تنها از لحاظ روانی آثار بسیار مخربی بر روی زنان وارد می‌کند، بلکه لذت جنسی آنها را هم کم می‌کند که البته ختنه زنان به ندرت در برخی نقاط ایران و اغلب در کشورهای آفریقایی و میان اهل سنت رواج دارد.»

اشکوری بر آن تاکید می‌کند: «از سوی دیگر علمایی که این عمل را جاودانه و به عنوان یک حکم شرعی قطعی تلقی می‌کنند که باید تا روز قیامت به هر شکلی باید اجرا شود، می‌بایست آن را معقول و مستدل کنند و از آن به لحاظ علمی و عقلی دفاع کنند و بگویند فلسفه انجام این عمل این چیست؟ فقیه می‌تواند حکم را استنباط کند یا فتوا بدهد ولی موضوع را چه کسی مشخص می‌کند؟ متخصصان موضوع! در ارتباط با مساله ختنه متخصصان فن، پزشکان هستند. این یک امر پزشکی است. بالاخره تکه‌ای از بدن یک انسان بریده می‌شود و فارغ از جنبه

سیف‌زاده: ختنه پسران را می‌توان با عمل جراحی زیبایی مقایسه کرد

میلاد پورعیسی

محمد سیف‌زاده، وکیل دادگستری و از پایه‌گذاران کانون مدافعان حقوق بشر، از جمله حقوق‌دانانی است که قوانین حاکم بر ایران را با لنز حقوق بشری مورد بررسی قرار می‌دهد. از نظر او چه در قانون اساسی و چه در قوانین موضوعه، هر اصل و ماده‌ای که با اعلامیه جهانی حقوق بشر در تضاد باشد، باید به نفع این اعلامیه تغییر یابد. ختنه از جمله سنت‌های مذهبی است که آقای سیف‌زاده آن را منطبق با موازین حقوق بشری می‌داند.

آقای سیف‌زاده! آیا انجام عمل ختنه در بدو تولد و بدون تصمیم فرد، با موازین حقوق بشری سازگار است؟ ما در قواعد حقوقی جمهوری اسلامی ایران، قاعده‌ای به نام «لا ضرر» داریم. این قاعده بر مبنای حدیثی نبوی استخراج شده که محتوای آن، ممنوعیت وارد کردن زیان روحی و جسمی به خود و دیگران است. تشخیص این که چه کاری عامل زیان است و چه کاری این گونه نیست، با استفاده از عقل و علم و تخصص صورت می‌گیرد. در اعلامیه جهانی حقوق بشر نیز بر همین مبنا در مورد ممنوعیت و مجاز بودن امور مختلف اظهار نظر شده است.

با این مقدمه باید گفت، از آن جا که تا امروز کارشناسان امر، به طور متحد بر زیان جراحی ختنه پسران اظهارنظر نکرده‌اند، ما نمی‌توانیم آن را عملی خلاف موازین حقوق بشر بدانیم. برای نمونه این عمل را می‌توان حتی با اعمال جراحی زیبایی مقایسه کرد. در مورد این نوع از جراحی‌ها هم، نظر واحدی در مورد آسیب رسانی به بدن مطرح نشده است. به همین دلیل این اعمال به وفور در سراسر دنیا انجام می‌شوند و کسی هم آنها را خلاف موازین حقوق بشری ندانسته است. هر زمانی هم که پزشکان به این نتیجه رسیدند که ختنه به هر شکل ضرری به بدن وارد می‌کند، قطعاً انجام آن با قواعد حقوقی اسلامی و حقوق بشر در تضاد است.

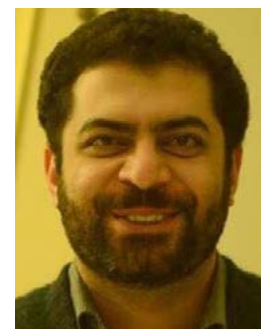
از نظر خدشه وارد کردن بر حق مالکیت کودک بر بدن خود چطور؟ برخی بر این اعتقاد هستند که چون ختنه پسران در بدو تولد و بدون تصمیم آنها انجام می‌شود، این جراحی با حق مالکیت کودک بر بدن در تضاد است. بر اساس قوانین داخلی و البته اصول حقوق بشر، تا پیش از رسیدن کودک به سن ۱۸ سال تمام، همه عقود مربوط به او باید با تصمیم پدر و به طور کل قیّم انجام شود. رسیدن به بلوغ فکری شرط قانونی عقد قرارداد با فرد است. کنوانسیون حقوق کودک نیز سن قانونی اتمام کودکی را ۱۸ سال تمام دانسته است. بنابراین، ختنه پسران تا پیش

از این سن، بدون دخالت و تصمیم کودک، امری بلا مانع است و پس از ۱۸ سال تمام، باید با رضایت او انجام شود. در صورتی که فرد پس از رسیدن به هجده سال تمام و دارا شدن از بلوغ فکری به این نتیجه رسید که با انجام ختنه موافق نیست، می‌تواند ادعایی علیه پدر و یا قیم کند؟ عقود پدر تا پیش از بلوغ فکری در صورت برخورداری بودن از پشتوانه تخصصی و عقلانی قانونی هستند. ولی در صورتی که فرد پس از سن کودکی، توانست ثابت کند که ختنه او با عقل و تخصص ناسازگار است، می‌تواند از پدر خود درخواست غرامت کند. چقدر امکان تصویب قانونی برای تعویق عمل ختنه به پس از سن ۱۸ سال، زمانی که فرد به بلوغ فکری برای تصمیم‌گیری رسیده باشد، وجود دارد؟ ختنه از قوانین تأسیسی اسلام نیست. از سنت‌هایی است که پیش از اسلام نیز وجود داشته و اسلام نیز آن را تأیید کرده است. بنابراین امکان تغییر این قانون با توجه به این که از اصول اسلام نیست وجود دارد. معلم انقلاب، دکتر شریعتی، نیز

اعتقد بود اجتهاد اسلامی باید با مقتضیات زمانه پیش رود و هر دستوری، با عقل بشر در هر زمانی مطابقت نداشت، قابلیت تغییر دارد. بنابراین، تغییر قانون ختنه با مبانی حقوقی اسلام منافاتی ندارد. نه فقط این قانون، حتی کلیت قانون مجازات اسلامی را در صورتی که با علم، عقل و نیاز زمانه منطبق نباشد، می‌توان تغییر داد. بسیاری از مجازات‌های گنجانده شده در قانون مجازات اسلامی، از نظر جامعه شناسی کیفری جای نقد بسیار دارند و دقیقاً به همین دلیل قابل تغییر هم هستند. خود آقایان هم البته در سال ۹۲ و پیش از آن، تغییراتی در این قانون دادند و نکاتی در آن گنجانند که هیچ ارتباطی با اسلام ندارد. قیودی آزادی مشروط، مرور زمان و بسیاری دیگر از تغییرات انجام شده در قانون مجازات اسلامی هستند که همین تغییرات نشان می‌دهد نه فقط قانون ختنه که بسیاری دیگر از قوانین که به نام اصول اسلامی جاری هستند، قابلیت تغییر دارند.

اگر کوچکترین خطایی در ختنه صورت بگیرد، قابل برگشت نیست

بهداد بردسار

می‌گویند «سنت» در شش سالگی پسران انجام می‌شود. معمولاً کودکان پیش و بعد از انجام عمل اضطراب و استرس را تجربه می‌کنند. هرچند که در مورد پسران، ختنه‌شدن را قدمی پیش از مرد شدن می‌دانند، لیکن ترس، کابوس و نگرانی در پسران از مورادی است که توسط والدین مشاهده شده است. در انگلستان یک مادر مسیحی و یک پدر مسلمان در مورد ختنه کردن پسران‌شان اختلاف داشتند. با شکایت این مادر، دادگاه در مورد حق کودکان بر بدنشان نظر داد و حکم داد که در زمانی که مادر مخالف این عمل است، باید تصمیم را به زمانی موکول کرد که این پسران بتوانند خودشان تصمیم نهایی را بگیرند.

بحث حق تصمیم گرفتن در مورد ختنه شدن در بزرگسالی در کنار بحث سقط جنین توسط زنان، بحث اتانازی - عملی که به بیمار فرصت می‌دهد که بدون تحمل درد و رنج مداوم از ادامه زندگی انصراف دهد یعنی با کمک دیگری به حیات خود پایان دهد در سال‌های اخیر به طور جدی‌تری وارد ادبیات حقوقی شده است.

کیوان یحیی، عصب‌شناس و محقق، در مورد تأثیرات جانبی ختنه مردان می‌گوید: «اولین ایراد این است که اگر کوچکترین خطایی در این عمل صورت بگیرد، این خطا قابل برگشت نیست. احتمال عفونت و خونریزی داخلی در این عمل وجود دارد. یک مقاله علمی منتشر شده در ژورنال پزشکی اشاره می‌کند که پنج نقطه در آلت مرد وجود دارد که به صورت

ختنه مردان در ایران یک عمل عادی در نظر گرفته می‌شود. یهودیان و مسلمانان پسران را ختنه می‌کنند. در یونان باستان و روم باستان هم این عمل صورت می‌گرفت. از آنجایی که مردان عمدتاً تصویری از ختنه‌نشدن ندارند، پس نمی‌توانند این دو وضعیت را مقایسه کنند. این موضوع در ایران به یک مسئله اجتماعی تبدیل نشده است.

در قرن نوزدهم و ابتدای قرن بیستم در برخی کشورها، توجیه این عمل پیشگیری کردن از خودارضایی پسران بود. در آن زمان خود ارضایی را عامل بسیاری از بیماری‌ها و اختلالات روانی می‌دانستند. در دوران جدید استدلال می‌شود که ختنه پسران احتمال عفونت و بیماری‌های مقاربتی را کم می‌کند و فوایدی برای زندگی جنسی آنها دارد. مخالفان این عمل می‌گویند تأثیرات مثبت ختنه چندان زیاد نیست و ذکر می‌کنند که کودکان باید بتوانند پس از بلوغ برای بدن خود تصمیم بگیرند. جدیدترین گزارش‌های علمی پزشکان و جراحان آمریکا، به موارد مثبت و منفی متعددی در مورد انجام این عمل اشاره می‌کند و نمی‌تواند به یک نتیجه قاطع پزشکی برسد.

ولی مردان مسیحی که مسلمان شده‌اند و دست به ختنه در بزرگسالی زده‌اند از مشکلات جنسی‌شان گفته‌اند. در سال‌های اخیر محققان در مورد ختنه مردان تحقیقات انجام داده‌اند و موارد مثبت و منفی متعددی را با این عمل مرتبط دانسته‌اند. در ترکیه عمل ختنه یا آنگونه که در سایر کشورهای اسلامی

روتین در زمان ختنه برداشته می‌شود و این بر روی عملکرد جنسی افراد تأثیر منفی می‌گذارد.»

او می‌افزاید: «مشکلات انزالی از جمله زود انزالی می‌تواند از تأثیرات ختنه باشد. به دلیل از بین رفتن بعضی از اعصاب، در برخی از موارد اورگاسم اتفاق نمی‌افتد. در مطالعه‌ای که بر روی ۱۲۰ مرد مسلمان ختنه‌شده انجام داده‌اند، این افراد با دیر انزالی یا زود انزالی روبرو بوده‌اند. همچنین شکل آلت مردان که باید یک انحنای طبیعی داشته باشد - شکلی شبیه به موز- پس از ختنه و در زمان نعوظ - برانگیختگی جنسی- شکل آلت مردان ختنه شده صاف خواهد شد. این موضوع بر روی روابط جنسی تأثیر می‌گذارد. آلت مرد به شکل طبیعی باید جی اسپات - نقطه‌ای در داخل واژن - را لمس کند ولی به خاطر از دست دادن شکل طبیعی در برخی از موارد برای شریک جنسی مردان ختنه شده مشکل ایجاد می‌شود.»

همچنین مردانی که در بزرگسالی مسلمان می‌شوند و ختنه می‌کنند از وضعیت جنسی‌شان ابراز نارضایتی کرده‌اند. کیوان یحیی به مطالعاتی که اثرات مثبت ختنه را مطالعه کرده‌اند اشاره می‌کند. انجمن جراحان آمریکا موارد مثبتی را در مورد ختنه برمی‌شمارد: «ختنه احتمال بروز عفونت را کم می‌کند. می‌دانید که آلت مردانه هم می‌تواند دچار سرطان شود. در مواردی برداشتن قسمتی از پوست آلت به کم کردن ابتلا به سرطان کاسته است. به علاوه مطالعات نشان می‌دهند که زنانی که شوهران‌شان ختنه کرده‌اند، کمتر به بیماری‌های مقاربتی دچار شده‌اند. در هر شش هزار عمل ختنه یک نفر جان خود را از دست داده است و خطر این عمل زیاد نیست.» شاید در شرایطی که علم پزشکی هنوز به نتیجه قاطعی درباره فواید و مضار ختنه نرسیده است، بتوان اصل «حق بر بدن» را ملاک قرار داد و در مورد این عمل احتیاط کرد.

لیکن بهنام دارایی‌زاده، وکیل و فعال حقوق بشر، در مورد حق

بر بدن، معتقد است که این یک مفهوم سکولار است و در چارچوب قوانین شرعی ایران قابل طرح نیست.

او می‌گوید: «به نظر می‌رسد که حق بر بدن مفهومی کاملاً مدرن و سکولار است. به این معنا مدرن که برگرفته از آموزه‌های عصر روشن‌گری اروپا یا شکل‌گیری و قوام ایده‌های اومانیستی در جهان غرب است. در کل محصول عقب‌رانی دستگاه قدرت مذهبی است. به باور من، شما در چهارچوب یک ذهنیت مذهبی، به هیچ وجه نمی‌توانید از حق بر بدن صحبت کنید. اگر به آموزه‌های دینی؛ در این جا فرقی هم نمی‌کند که اسلام باشد یا مسیحیت و...؛ مراجعه کنید می‌بینید که در آن جا بدن انسان و در کل موجودیت او عطیه‌ای الهی معرفی شده است که به امانت در دست انسان قرار دارد. به این اعتبار، انسان‌ها حق ندارند که برای مثال خودشان را بکشند. چنین کاری گناهی بزرگ شناخته می‌شود.»

او می‌افزاید: «واقعیت این است که نه در قانون مدنی ایران و نه در سایر قوانین جمهوری اسلامی، شما مفهوم نزدیک به حق بر بدن پیدا نمی‌کنید. همان طور که در پاسخ پرسش ابتدایی شما اشاره کردم؛ این مفهومی کاملاً سکولار و نو است. به نوعی دستاورد دوران جدید و زمانه‌ای است که انسان‌ها واجد «حق» می‌شوند و از آن وضعیت تحقیرشده و تکلیف‌محور و معذب در برابر قدرت‌های دینی فاصله می‌گیرند.»

دارایی‌زاده تأکید می‌کند: «آشکار است که رژیم حقوقی/کیفری ایران مذهبی است و به این اعتبار، شما نمی‌توانید انتظار داشته باشید که حقوقی نظیر آزادی‌های جنسی یا حتی آزادی سقط جنین برای زنان یا اوتانازی (مرگ‌خودخواسته‌ی بیماران) و... به رسمیت شناخته شود... همان طور که اشاره شد «حق بر بدن» مفهومی مدرن است که دامنه‌ی آن، هم به لحاظ تاریخی و هم به لحاظ حقوق بشری، بسیار فراتر و جدی‌تر از مباحث فقهی آمده در رژیم کیفری ایران است.»

تسلط شرعی پدر بر کودک، مانع تصویب قوانین ضد ختنه کودکان در ایران

فیروزه رمضان‌زاده

ختنه مردان به دلایل فرهنگی یا مذهبی نه تنها در کشورهای مسلمان بلکه در بین مردمان سایر ادیان دیگر نظیر یهودیان هم اجرا می‌شود. اما در این میان، تاکنون موارد بسیاری از مرگ پسران به دلیل خونریزی بعد از انجام عمل ختنه گزارش شده است از جمله می‌توان به مرگ یونس قائمی، کودک دو ساله یزدی و یک کودک در نروژ اشاره کرد که سال گذشته بر اثر خونریزی بعد از انجام عمل ختنه جان خود را از دست دادند.

فارغ از باورهای سنتی و مذهبی این عمل که پایه‌های علمی آن نیز اثبات نشده است، آیا پدر و مادر یا سرپرست یک کودک حق دارند در مورد بدن کودک تحت سرپرستی‌شان تصمیم بگیرند؟ آیا ختنه که به گفته فعالان حقوق کودک ناقص سازی بدن و کودک آزاری به شمار می‌رود امری ضروری است؟

حقوق ما این پرسش‌ها را با مهناز پراکند، حقوقدان ایرانی ساکن نروژ درمیان گذاشته است.

او در این زمینه به حقوق ما می‌گوید: «در قوانین جمهوری اسلامی ایران هیچ اشاره‌ای به عمل ختنه و اساساً قانونی یا غیرقانونی بودن عمل ختنه نشده است و نمی‌توان آن را در قالب قوانین، بررسی کرد و خواهان اصلاح آن شد.» پراکند می‌افزاید: «همانطور که می‌دانید ختنه عملی شرعی است و از فقه گرفته شده است که برخی آن را

پراکند: در دهه

۲۰ خورشیدی

دو دایی نوجوانم

به خاطر ابتلا به

عفونت ناشی

از ختنه فوت

کرده‌اند.

برای پسران واجب و از شرایط اسلام و مسلمانی می‌دانند و برخی از فقها نیز آن را امری مستحب می‌دانند که انجام دادنش بهتر از انجام ندادنش است. البته در مورد ختنه دختران، بیشتر نظر فقها بر استحباب این عمل است. خب! بر این اساس و با توجه به اینکه قوانین ما ریشه شرعی دارند و بر اساس همین قوانین، پدر و جد پدری به قدری بر جان و مال فرزندان تسلط دارند که حتی در صورت قتل فرزند، از مجازات مقرر در قوانین جزائی برای قتل - همانا قصاص است- معاف می‌شوند، چگونه می‌توان به بحث مسئولیت کیفری پدر در خصوص ختنه و آزار جسمی و روانی فرزندش پرداخت؟»

پراکند با بیان این نکته که همین پدران، شرعاً تکلیف دارند که رسم مسلمانی را به‌جا آورده و به موقع اقدام به ختنه پسران خود نمایند، تأکید می‌کند: «برخی از مقررات و احکام شرعی اسلام تأسیسی نیستند و بیشتر جنبه امضائی دارند؛ بدین معنی که این احکام ساخته و پرداخته اسلام نیستند و واضع آن‌ها پیامبر اسلام نبوده است. این احکام، احکامی هستند که از دوران پیش از اسلام و بیشتر از دین یهود در میان مسلمانان رایج شده و پیامبر اسلام آن را نهی نکرده است. ختنه هم یکی از همین احکام است که هرچند ریشه آن به قبل از یهودیت می‌رسد ولی در یهودیت به یکی از نشانه‌های باور به این دین مبدل شد. در اسلام نیز ختنه پسران در میان بسیاری از مسلمانان یکی از نشانه‌های مسلمانی و اساساً پاک بودن تلقی می‌شود و معتقدند که مسلمانی مردان با ختنه کامل می‌شود.»

این حقوقدان یکی از کسانی است که دو دایی نوجوان خود را در سال‌های گذشته به دلیل انجام عمل ختنه از دست داده است: «مادر بزرگ من تعریف می‌کرد که در دهه ۲۰ خورشیدی دو پسر نوجوانش را بخاطر ابتلا به عفونت ناشی از ختنه از دست داده است. در آن زمان‌ها این عمل نه توسط پزشکان و متخصصان که توسط سلمانی محل که در واقع آرایشگران محلی بوده‌اند، صورت می‌گرفته که هیچ آشنائی با بهداشت و دارو و درمان نداشته‌اند و برای جلوگیری از خونریزی و عفونت‌های ایجاد شده هم از ادویه‌جات و گیاهان موجود استفاده می‌کردند.»

شاهین صادق‌زاده میلانی: ممنوعیت ختنه به مسلوب الاختیار کردن والدین می‌انجامد

میلاد پور عیسی

به بلوغ به والدین خود اعتراض کند که چرا مرا به مدرسه فرستادید؟ من موافق این کار نبودم. در حالی که او در آن سن، توان تصمیم‌گیری در این زمینه را نداشته است. بنابراین می‌توان گفت تسری دادن حق کودک بر بدن به موضوع ختنه می‌تواند به طور غیر مستقیم به سلب اختیار کلی والدین بر فرزندان بیانجامد. در این صورت طبیعی است که بنیادی‌ترین نیازهای کودک یعنی سلامت او نیز در خطر قرار خواهد گرفت. حق کودک بر بدن و دیگر حقوق او به طور شفاف توضیح داده شده و باید در همین چارچوب هم عمل کرد. حقوق کودک در کنوانسیون‌های حقوق بشری بر آن تأکید شده باید به نوعی تفسیر شوند که در جهت سلامت و رفاه او باشد، وگرنه نقض غرض خواهند بود.

به نظر می‌رسد مثالی که شما درباره دیگر اعمال جراحی کودک می‌زنید به ختنه پسران بی‌ارتباط باشد. چون دیگر اعمال جراحی کاملاً در جهت سلامت کودک است و ختنه تنها یک سنت شرعی در اسلام.

بعید می‌دانم که سفارش به ختنه تنها در شرع اسلام مطرح شده باشد. ما در دین یهود هم تا جایی که من می‌دانم، چنین سفارش‌هایی را داریم. در بسیاری از کشورهای غربی هنوز ختنه انجام می‌شود.

درست است که بیشتر منابع دینی بر این کار تأکید کرده‌اند ولی تا جایی که من می‌دانم، متخصصان پزشکی نیز هنوز دست‌کم در مورد مضر بودن آن به توافق نرسیده‌اند. برخی هنوز معتقدند که ختنه می‌تواند برای سلامت پسران مفید باشد و البته کسانی هم هستند که با این نظر موافق نیستند. بنابراین هنوز والدین می‌توانند با اتکا به نظر پزشکان مبنی بر تأثیر مثبت ختنه بر سلامت پسران، این جراحی را انجام دهند.

ختنه پسران یکی از نقاطی است که فقه و پزشکی در آن روبه‌روی یکدیگر قرار می‌گیرند. این جاست که مانند بسیاری دیگر از جنبه‌های فقه در ادیان و حتی سنت‌های مختلف، نزاع‌شان بر سر 'بدن' بالا می‌گیرد. از طرفی در بسیاری از کشورها، از جمله ایران، بر پایه سنت فقهی بر تداوم این عمل جراحی دردناک تأکید می‌شود و از دیگر سو، این پزشکان هستند که همچنان بر سود و زیان ختنه به ارائه یافته‌های خود اشاره می‌کنند. داستان زمانی پیچیده‌تر می‌شود که پای حقوق بشر مدرن به عنوان داور دعوای قدیمی فقه و سنت با علم پزشکی به مسئله باز می‌شود.

حق انسان بر بدن به طور کلی و حق کودک بر بدن خود به طور ویژه، از جمله اصولی شمرده می‌شوند که اعلامیه جهانی حقوق بشر و کنوانسیون حقوق کودک بر آن تأکید می‌ورزند. آیا ختنه فرزندان پسر، بدون موافقت آنها و تنها با تشخیص والدین، ناقض این حق نیست؟ این پرسش را با شاهین صادق‌زاده میلانی حقوق‌دان و فعال حقوق بشر مطرح کردیم. به نظر شما آیا ختنه پسران در بدو تولد، ناقض حق کودک بر بدن خود نیست؟

ببینید اگر ما بخواهیم ختنه را ناقض حق کودک بر بدن بدانیم، مشکل اساسی در حق نظارت والدین بر فرزندان به وجود خواهد آمد. با قبول این استدلال که ختنه ناقض حق کودک بر بدن است، در واقع راه تصمیم‌گیری والدین برای هر گونه عمل جراحی فرزندان را می‌بندیم.

این موضوع حتی می‌تواند تا دیگر موارد مربوط به کودک مانند تحصیل او نیز تداوم یابد. کودک ممکن است بعد از رسیدن

برای نمونه برخی به تأثیر این کار بر عدم انتقال ویروس اچ آی وی تأکید می‌کنند. پس در مجموع، ختنه پسران کاری نیست که تنها سنت و دین بر آن انگشت گذاشته باشد و جایی هم در علم پزشکی دارد. بنابراین از آن جا که به قول شما نظر واحدی در مورد سود و زیان ختنه پسران در میان پزشکان وجود ندارد، می‌توان برای رعایت هر چه بهتر حق کودک بر بدن خود، این کار را در سنی انجام داد که او به درجه‌ای از عقلانیت رسیده باشد که خودش هم در تصمیم‌گیری سهیم باشد.

بله این کار را می‌توان از نظر حقوقی انجام داد ولی همان طور که گفتم، قانونی کردن این مدل، می‌تواند راه را بر بسیاری دیگر از اختیارات والدین بر فرزندان، اعم از دختر و پسر ببندد. به نظر من اگر هم قرار باشد چنین تغییری در قانون صورت گیرد باید به چنین عواقبی هم فکر کرد و جلو آن را به خوبی گرفت. اختیار والدین بر کودکان، البته آن گونه که در

ميثاق‌های حقوق بشری و کنوانسیون حقوق کودک پذیرفته شده، امری است که در صورت زیر سوال بردن آن، می‌تواند در درجه اول به ضرر خود فرزندان تمام شود.

من می‌توانم جنبه‌های اخلاقی این ماجرا را درک کنم. از این جهت که شاید جامعه خود به این نتیجه برسد، حتی اگر یک درصد احتمال آسیب به کودک به عنوان یک انسان هست، این کار را متوقف کنیم. ولی به دلایلی که گفتم، نمی‌توان ممنوعیت ختنه پسران یا عقب راندن آن به سن بلوغ عقلی را به قانون تبدیل کرد.

در صورت تصویب چنین قانونی، علاوه بر مسلوب الاختیار کردن والدین، می‌توان حتی ادعا کرد که دولت، عملی خلاف سلامت پزشکی شهروندان کرده است. چرا که همان طور که گفتم، بسیاری هستند که بر مفید بودن ختنه برای سلامت تأکید کرده‌اند.

ختنه چه خوب چه بد، به جای کودکان مان

تصمیم نگیریم

بهروز جاوید تهرانی

طی سال‌های اخیر بحث‌های بسیاری در خصوص ختنه کودکان پسر به جریان افتاده و در این رابطه جنبش‌های اعتراضی در کشورهای اروپایی و آمریکا در حال شکل‌گیری است. همچنین بحث‌هایی مطرح است که به زودی در حداقل دو کشور اروپایی این عمل برای افراد زیر ۱۸ سال ممنوع شود. هرچند تحقیقات بسیاری در خصوص ختنه پسران انجام شده که ثابت می‌کند قطع کردن پوست غلفه در مردان (Foreskin) باعث از بین رفتن سلول‌های عصبی جنسی شده و لذت جنسی را تا حد قابل توجهی کم می‌کند، ولی به علت نفوذ و لابی‌گری دو دین قدرتمند اسلام و یهودیت هیچ‌گاه سازمان بهداشت جهانی حاضر نشد مانند ختنه زنان که در آن غلفه زنان یا کلیتوریس (Clitoris or Clitoral hood) به‌صورت کامل و یا جزئی بریده می‌شود، این عمل را ممنوع و یا ناقص‌سازی جنسی اعلام کند.

البته شکی نیست که عمل ختنه بر روی زنان می‌تواند آسیب بیشتری به سلول‌های عصبی که وظیفه لذت جنسی را بر عهده دارند وارد کند، ولی با نگاهی به تاریخچه ختنه پسران می‌توان پی برد که یکی از اهداف این عمل در گذشته دور کاهش میل جنسی مردان به قصد اجرای فرامین خداوند بوده است. حتی پزشکان در اواخر قرن نوزدهم و حتی در موارد معدودی در اوایل قرن بیستم به قصد «درمان!» زنان و مردانی که به خود ارضایی عادت داشتند ختنه را می‌کردند. آل‌ای هولت، نویسنده کتاب‌های مرجع دانشگاهی در ایالات متحده، در دهه ۳۰ میلادی موافق ختنه مردان و زنان به قصد کاهش میل جنسی بود و ختنه زنان تا سال ۱۹۹۶ در این کشور آزاد بود و مورد استفاده قرار می‌گرفت. شکی نیست که مردانی که پیش از رسیدن به سن بلوغ ختنه شده باشند نمی‌توانند تفاوت میان

آلت سالم و آلت ناقص شده را درک کنند، اما چندین نفر از کسانی که در سنین بزرگسالی ختنه شده‌اند، گزارش کرده‌اند که حساسیت جنسی‌شان در اندام تناسلی کاهش داشته است. در تحقیقاتی که توسط گروه تحقیقاتی بویل و همکاران در دانشگاه بوند استرالیا (Boyle, Gregory J; Svoboda, Ephrem) انجام گرفت معلوم شد، دستگاه جنسی مرد که دست‌نخورده و سالم باشد دارای هزاران گیرنده حسی بسیار حساس و همچنین پایانه‌های عصبی بسیار تحریک‌کننده/ارضا کننده است که خیلی از آن‌ها در ختنه از دست می‌روند، این موضوع باعث کاهش غیرقابل اجتناب احساس و شور جنسی در مردان ختنه شده‌است. آن‌ها نتیجه گرفتند: «آمیزش جنسی، وقتی مرد ختنه شده‌است، برای هردو جفت (زن و مرد) کمتر ارضا کننده است.» گفتنی است، در اینجا منظور از ارضا (Orgasm) اوج لذت جنسی است و این مسئله با انزال (Ejaculation) تفاوت دارد، چرا که یکی از مشکلات جدی که در مردان ختنه شده ایجاد می‌شود، مشکل زود انزالی است، انزالی بدون رسیدن به اوج لذت جنسی. همچنین غلفه در مردان وظیفه پوشش سر آلت تناسلی را بر عهده دارد و زمانی که غلفه قطع شده باشد، سر آلت تناسلی با لباس اصطکاک پیدا کرده و به مرور زمان و بخصوص در سنین بالا کراتینیزه شده و حساسیت خود را بیشتر و بیشتر از دست می‌دهد.

با وجود همه اینها و تحقیقات پراکنده‌ای که در این خصوص صورت گرفته، بیشترین ایرادی که دانشمندان بر ختنه کردن وارد می‌کنند، تأثیرات منفی آن از لحاظ روانی بر کودک و نوجوان می‌باشد. زیان‌هایی که از آن به عنوان زخم‌های عمیق روحی یا تروما نام می‌برند و حتی ممکن است در آینده

دست‌کم یک فایده پزشکی برای ختنه، عوارض جانبی بالقوه جسمی و روانی آن نادیده گرفته شده است. برخی از این محققان در نهایت سعی در تبلیغ این موضوع کردند که عمل ختنه درصد بسیار پایینی از انتقال بیماری‌های مقاربتی جلوگیری می‌کند و حتی پس از آن بنیادهایی که منابع مالی نامعلومی دارند، وظیفه تبلیغ و اجرای ختنه مردان را با این بهانه، در کشورهای آفریقایی بر عهده گرفته‌اند. کاری که به راحتی می‌توانستند با تبلیغ استفاده از کاندوم و سکس محافظت شده عملی کنند. آیا هزینه تسهیل استفاده از کاندوم

برای کشورهای آفریقایی که نتیجه قطعی جلوگیری از انتقال بیماری‌های مقاربتی را در پی دارد، کمتر بود یا تامین هزینه برای ختنه ده‌ها میلیون مرد که هیچ نتیجه قطعی در پی ندارد و باعث آسیب‌های جسمی و روانی می‌شود و همچنین میل جنسی را در آن‌ها کاهش می‌دهد؟ جالب است بدانید که ختنه تنها عمل جراحی در تاریخ است که تاکنون با انگیزه‌های مذهبی به عنوان ابزاری گسترده برای پیشگیری از بیماری، مورد حمایت قرار گرفته است.

بدون شک تحقیقات علمی بیشتری برای مشخص شدن عوارض جسمی و روحی ختنه مورد نیاز است ولی چیزی که در آن جای بحثی باقی نمی‌ماند این است که عمل ختنه به عنوان یک عمل غیر قابل بازگشت، بر روی کودکان تعرض به تمامیت فیزیکی ایشان است. در مورد ختنه، به جای کودکان مان تصمیم نگیریم و بگذاریم خود پس از رسیدن به سن بلوغ در این باره تصمیم‌گیری کنند.

قابل جبران نباشند. این زخم‌های عمیق روحی که ناشی از حس تعرض بر بدن، ناقص شدن، تحمیل درد غیرقابل تصور به خواست والدین در کودک و یا در زمان رشد و نزدیک بلوغ ایجاد می‌شود، موجب بروز اختلالات رفتاری حتی در بزرگسالی می‌شوند. یکی از مسائلی که باعث تقویت اثرات منفی ختنه بر روی کودکان می‌شود، این است که این عمل غیر انسانی در سنین بالای ۳ سال که کودک حس مالکیت بر بدن خود را کسب کرده، صورت پذیرد.

اثرات ختنه بر روابط مادر و نوزاد

شناخت زخم‌های عمیق روحی ناشی از ختنه (Trauma) سؤالات در خصوص اثرات آن بر روابط مادر و نوزاد را افزایش می‌دهد. یک روانپزشک به نام ریما لایبو بیش از ۲۰ سال مشاهدات بالینی، به این نتیجه رسید: «صرف‌نظر از قصد مادر، هنگامی که یک کودک در معرض یک درد غیرقابل تحمل و منکوب‌کننده قرار می‌گیرد تصور می‌کند مادر مقصر آن درد بوده و مسئولیت آن را بر عهده دارد... این عواقب برای ایجاد اختلال قابل توجه هستند... ختنه مانع بزرگی برای رشد اعتماد اولیه مابین مادر و کودک است.»

حتی اگر پزشک عمل ختنه را انجام دهد و یا پدر تصمیم نهایی برای ختنه را گرفته باشد اطفال نوزاد این تجربه دردناک را به مادر خود مربوط می‌دانند. از آنجا که این یک تجربه سخت و ناگوار است، ارتباط بین این رویداد و مادر نیز سخت و ناگوار می‌شود.

در تلاش مستمر برخی از محققان آمریکایی در پی یافتن

حقوق ما

ما از عدالت سهمی داریم
 دو هفته نامه الکترونیکی تخصصی حقوق بشر
 صاحب امتیاز و مدیر مسئول: سازمان حقوق بشر
 ایران/ محمود امیری مقدم
 سردبیر این شماره: کامبیز غفوری
 تماس با مجله: mail@iranhr.net

